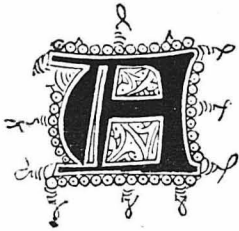


ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Η ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΓΚΑ

‘Η ψυχολογία του θεατρικού κοινού. Στο Ιστρικό «Αντρον τών Νυμφών». Το πάθημα της κυρίας Φερτουνέ. Μέσκι, χοντρέλα ! ‘Η όμορφη Ούγγαρέζα. ‘Ο Χριστομάνος μαξιλαρωμένους. ‘Η απεθώσις της Παρασκευοπούλου. κ. λ. π. κ. λ. π.



ΠΟ ΤΗΝ ψυχολογία του θεατρικού κοινού, και μάλιστα του ‘Ελληνικού, θά διηγηθώμεν εἰδῶ περίοργα γεγονότα. ‘Ανεξορτήτως τῆς κοιτιῆς τῶν ἡμερῶν, τὸ κοινὸν ἔχει τὴν διὰ τὴν κριτικὴν, που ἐκδηλώνεται πολλές φορές ἐντελῶς ἐμφανῶς, ἢ γιὰ τὸ ἀπεθώσιον τὸ ἔργον καὶ τὸ συγγραφεὺν του, ἢ γιὰ τὸν βαρθεύσιον. Θά ἀφηγηθώμεν λοιπὸν περιπτώσεις ἀπὸ τῶν ἀνεκδοτῶν αὐτῆς θεατρικῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ ἀποδοκιμασίας—τῆς κοινῶς λεγομένης πρὸ γ κ α ς—παρμένα ἀπὸ τὰ χρονικὰ τοῦ νεοελληνικοῦ θεατροῦ.

Καὶ ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸ περίφημον «Αντρον τῶν Νυμφῶν», τὸ καλοκαιρινὸ θίατρον ποῦ ἦταν νοτιῶν στῶν ‘Ιλισσῶν, κατὰ πρὸ τὸ Μ-τε, καὶ ὅπου διασκεύεσε ὅλη ἡ περασμένη γενεὰ τῶν ‘Αθηναίων.

Κατὰ τὸ 1888 στὸ θέατρο αὐτὸ, μαζί με τ’ ἄλλα νοῦ μ ε ρ α, εἶχε προσηλθῆναι καὶ μιὰ Γαλλίδα τραγουδίστρια, «ἡ κυρία Φορτουνέ», ὅπως ἔγραψεν τὸ πρόγραμμα. Οἱ ‘Αθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἔδεικνυν, (τοῦ ἡθελῶν τίς γυ αἶμας τοσε καὶ τίς κόρας τους ντυμένους πᾶν ἀραποσίαια) ἐπήγαιναν στὸ θέατρο γιὰ νὰ ἴδωσιν τίς ξένες θιατριώτις μισογυμνε, να χορεύουν σκανδαλιστικῶς χοροὺς. Σιφανιάστη-αν λοιπὸν διαν εἶδαν τὸ πρῶτον βράδιον, τὴν κυρία Φορτουνέ, νὰ βῇ εἰς τὴν σκηνὴν ἑμὴν ντυμένη, καὶ νὰ τραγουδῆ με ἀφέλεια. ‘Αρχιστε τότε ἀμέσως ἕνα ὑποκοπιον μουμου ὑρῖσιμα, ποῦ σιγά-σιγά ἐξέπασσε σὲ σφουρίματα. ‘Η δὴ τότε τραγουδίστρια τάχασε, κινεῖται καὶ τελειῶσε τὸ τραγοῖδι της μ’ ἕνα λυγμὸν, σκαπίζοντας τὸ πρόσωπον με τὰ χέρι. ‘Η ψυχολογία τῶν θεατῶν ἄλλαξε τότε ἀμέσως. Συγκινητήσαν ὅλοι καὶ ἄνοιστήσαν ἀπὸ παντοῦ ἢ πρῶτες χαίδευτικῆς φωνῆς :

— Σῶπα σῶύ ! Σῶπα σῶύ ! Σῶπα σῶύ !...
Στὸ μετὰ τὸ, ἡ αὐταία εἶχε κατεβῆ. ‘Οταν ἀνέβηκε πάλι, φανερώθηκε ἡ κυρία Φορτουνέ καὶ συγκινημένη ἐτραγοῦδησε τὸ «Ὁ ρ φ α ν ὸ» τοῦ Πλατόπουλου :

Εἰς τὸν προθάλαμόν οἱ :
Π ῶλινπον ἑμβαίω
Με μίαν δακρυμένον
Με πρόσωπον ἀχρόδ...

Αὐτὸ ἔβρισε γιὰ τὸν ἀποθεωθῆ ἡ καλλιτέχνης. ‘Η σκηνὴ τὴν ἄλλη μῆρα γέμισεν ἀπὸ πελώρια μπουκέτα, περιστερῖα, κουτιὰ με δῶρα. ‘Η Φορτουνέ ἔραγοῦδησε τὴν Κ ο λ ὸ μ π α καὶ τὴν Π α ν δ ὸ ρ κ α, τριγυνοῖα Παισινά, ποῦ τὴν ἔβρισε τότε ἀφῆσεν στὴν ‘Αθήνα. ‘Ο κοπιος κόντεσε νὰ τρελλαθῆ. Τὰ τραγοῖδια της, βοῦίζαν στὶς γειτονεῖς : Πλάτεις καὶ τίς Νεαπόλεως. ‘Η Φορτουνέ εἶχε κινεῖ τὴν τύχη της. ‘Εφυγε με λεφτα ἀπὸ τὴν ‘Αθήνα...

Στὸ ἴδιον θέατρο, μιὰ ἄλλη Γαλλίδα τραγουδίστρια, «ἡ κυρία Μαρτὶνέ», ἔβρισε τότε ἀφῆσεν στὴν ‘Αθήνα. ‘Η σκηνὴ τὴν ἄλλη μῆρα γέμισεν ἀπὸ πελώρια μπουκέτα, περιστερῖα, κουτιὰ με δῶρα. ‘Η Μαρτίνε ἔραγοῦδησε τὴν Κ ο λ ὸ μ π α καὶ τὴν Π α ν δ ὸ ρ κ α, τριγυνοῖα Παισινά, ποῦ τὴν ἔβρισε τότε ἀφῆσεν στὴν ‘Αθήνα. ‘Ο κοπιος κόντεσε νὰ τρελλαθῆ. Τὰ τραγοῖδια της, βοῦίζαν στὶς γειτονεῖς : Πλάτεις καὶ τίς Νεαπόλεως. ‘Η Μαρτίνε εἶχε κινεῖ τὴν τύχη της. ‘Εφυγε με λεφτα ἀπὸ τὴν ‘Αθήνα...

Στὸ ἴδιο θέατρο, μιὰ ἄλλη Γαλλίδα τραγουδίστρια, «ἡ κυρία Μαρτὶνέ», ἔβρισε τότε ἀφῆσεν στὴν ‘Αθήνα. ‘Η σκηνὴ τὴν ἄλλη μῆρα γέμισεν ἀπὸ πελώρια μπουκέτα, περιστερῖα, κουτιὰ με δῶρα. ‘Η Μαρτίνε ἔραγοῦδησε τὴν Κ ο λ ὸ μ π α καὶ τὴν Π α ν δ ὸ ρ κ α, τριγυνοῖα Παισινά, ποῦ τὴν ἔβρισε τότε ἀφῆσεν στὴν ‘Αθήνα. ‘Ο κοπιος κόντεσε νὰ τρελλαθῆ. Τὰ τραγοῖδια της, βοῦίζαν στὶς γειτονεῖς : Πλάτεις καὶ τίς Νεαπόλεως. ‘Η Μαρτίνε εἶχε κινεῖ τὴν τύχη της. ‘Εφυγε με λεφτα ἀπὸ τὴν ‘Αθήνα...

νὴ, ὄχιως νὰ πέφτη ἐπάνω της βορὴ ἀπὸ νεομῆτες, ραπανάκια, κολοκύνθα, δεκάρες, κουλούρες κλπ. Καὶ ἡ Γαλλίς ἠθοποιὸς ἔφυγε γιὰ νὰ μὴ ξαναφύγῃ...

Κατὰ τὸ 1891 ἡ θεστὸς ‘Αθήνας μιὰ Ούγγαρέζα πρῶτος, ὀνομαζομένη Κατερίνα ‘Ορδόσκη. ‘Ηταν πολὺ ὠραία γυναίκα, ἀλλὰ τῆς συνέβη τὸ ἀκόλουθον περιεργὸν αὐτίχως.

Τὴν ἐποχὴ ἐβρίνη ἐγίφριε πρῶτος διότιους τῶν ‘Αθητῶν μιὰ δυστυχομένη πορφυρῶν, ἡ τ ρ ε λ λ ο - Κ α τ ε ρ ῖ ν α. Μόλις ληπὸν τὴν θίατριώτις ἔμαθαν τὸ ὄνομα τῆς νέας θιατριώτις, τὸ πῆραν στὸ ἀστέρι, καὶ—ὅπως τὰ παιδία στὴν τριλλὴ—ἀρῶσαν νὰ τὴν φωνάζουν : «- Κατερίνα ! Κατερίνα !» ‘Η Ούγγαρέζα, ποῦ δὲν ἤξερε τί συμβαίνει, ἐθύμωσε καὶ ἔφερε περιφρονητικὰ τὸ χεῖρ της εἰς τὴν μῆτη της με ἀνοιχτὰ τὰ δαχτυλά. Τοῖς ὅμως ἐθύμωσε καὶ τὸ κοινὸν, ὅπως τὰ μαξιλάρια—ὕψιζαν καὶ μαξιλαρία τὴν καλὴ ἐβρῆτη ἐποχῇ—καὶ ἐβρομῆδισε τὴ σκηνή. ‘Η Ούγγαρέζα πρῶτ-πρῶτ ἔφυγε ἀπὸ τὰς ‘Αθήνας.

Τὸ μαξιλάριον ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν ἱστορίαν του. ‘Εφαρμόστηκε καὶ ἄλλη φορὰ, στὸ 1885.

Τὸ ἔτος ἐκεῖνον εἶχε φθῆ στὴν ‘Ελληνικὴν πρωτεύουσαν ὀλόκληρος θίασος ἀπὸ πνευματικῆς, μάγους, τιτυδακτολογοῖς, λεκανομάντιες καὶ ἄλλους τέτοιους «γενοῦς ποντοῦς» ποῦ τους διετίθειν μιὰ χοντρή. ‘Ἰτα ἴδια κατὰ συμπλοκῶν ‘Αδελφάδων αὐτῆς. ‘Ενοικιάσαν τὸ τότε θέατρον «‘Απολλῶν» καὶ ἄρχισαν τίς παραστάσεις, ποῦ τὶς εἶχαν ἐκλαμαίει με πμῶδην προγραμματικὰ.

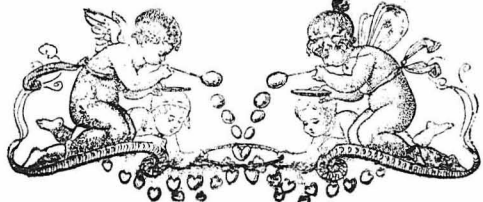
Τὴν πρῶτη βραδεία τὸ θέατρο ἦταν ἀσφικτικὰ γεμάτο ἢ αὐλαία σηκώθηκε καὶ στὸ βάθος πίσω ἀπὸ τὸν ἄσπρον σεντόν, φανερώθηκε, ἀντὶ πνευματικῶν, μερικὰ νευροσπαστικά, σάν τῶν χαρτινῶν ἡμερῶν τοῦ Καρναγιοῦ-μπερνιέ, τὰ ὅποια κουνιόντανε στὸ φῶς ἐνὸς μαγικοῦ τοχα φανταστικῶν, βλιπόμενον στὰ παραστάσια. Τὸ θέαμα ἦταν γιὰ βλακῆς, ἢ γιὰ πολὺ μικρὰ παιδί. ‘Εν τούτοις, τὸ ‘Αθηναῖον κοινὸν τὸ παρακολούθησε με ἐπιμονὴν καὶ χάρις φανερῆς διαμαρτυρίας. ‘Αλλὰ τὸ ἄλλο βραδεία, διεδύθησαν τοῦ θεατροῦ, κακῶς ἐκτιμῶντας τὴν εὐλαίαν τῶν ‘Αθηναίων, ἐχρησάσαν με ἀμελεία τὸ σεντόν ἀπὸ μπρῆστα, στὴν πρῶτη ν ο υ ἷ ν τ α, ὅπως ἡ ἀπατη ἦτανε πᾶσι ἀφανερῆ. ‘Ενφλοιοῖον, οἱ κωμικοὶ τοῦ ‘Ἰταλοῦ κωμικῶν νὰ κινῶν τὰ νευροσπαστικά (τοῦ παρῖσανταν τὸ ὄσκηθοντα πνεύματι), ἐνάς ἑργατικὸς ἀρῶσαε τὸ μαξιλάριον καὶ τὸ σφεντονίζεε στὸ κέντρο τοῦ σεντονίου. Τὸ σεντόνι, ἀδρεῖ α κρημασμένον, πέφτηκε, ἀφήνοντας νὰ φανῶν πίσω του τὰ νευροσπαστικά καὶ οἱ ‘Ἰταλοὶ ποῦ τὰ κουνῖονσαν. ‘Αλλοῖσως ἀκούσθηκε τότε ἐκ μέρους τοῦ κοινῶν, τὸ ὅποιον ἀρχισεν νὰ εἰρῆν βροχῶν καὶ τὸ σφεντονίζεε στὸ κέντρο τοῦ σεντονίου. Τὸ σεντόνι, ἀδρεῖ α κρημασμένον, πέφτηκε, ἀφήνοντας νὰ φανῶν πίσω του τὰ νευροσπαστικά καὶ οἱ ‘Ἰταλοὶ ποῦ τὰ κουνῖονσαν. ‘Αλλοῖσως ἀκούσθηκε τότε ἐκ μέρους τοῦ κοινῶν, τὸ ὅποιον ἀρχισεν νὰ εἰρῆν βροχῶν καὶ τὸ σφεντονίζεε στὸ κέντρο τοῦ σεντονίου. Τὸ σεντόνι, ἀδρεῖ α κρημασμένον, πέφτηκε, ἀφήνοντας νὰ φανῶν πίσω του τὰ νευροσπαστικά καὶ οἱ ‘Ἰταλοὶ ποῦ τὰ κουνῖονσαν.

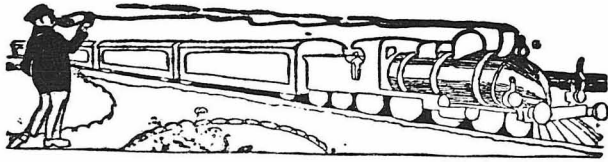
δὸν τὰ μαξιλάρια στὴν σκηνή, με διαθευεῖς ν’ ἀνεβῆ ἐπάνω καὶ να χειροτονήσῃ τοὺς ἀπατηνοὺς. ‘Η δεινῶντρα, οἱ μαγοὶ, οἱ ἀλχημιστῆς, οἱ λεκαομαντεῖς ἐπρόφασαν, προστατεύομενοι ἀπὸ τὴν ‘Αστυνομία, καὶ τῶσκασαν ἀπὸ τὴν πύαν πορτα,μισογυμνοί!...

‘Υστερὸν ὁ τρία χροῖνια, ὀμίλως φοιτητῶν τῆς Φιλολογίας ἐδιδαν τὴν ‘Α ν τ ι γ ο ν η τοῦ Σοφοκλέους στὸ θέατρον Ὀ λ υ μ π ι α, στὴ γλῶσσα τοῦ πρωτευόντου. Κατὰ τὸ μεσοτῆς παραστάσεις, ὁ Τιτυμῶνας τὰ ἔχασε, ἔλεγε ἄλ’ ἀντ’ ἄλλων, περῆσεν ὁ μέρδεμα του καὶ τὸν Κρέοντα, τὸ κοινὸν ἀρχισεν νὰ γελᾶ, οἱ ἠθοποιοὶ τοὺς ἐμμιτήσαν καὶ ἡ τραγωδία τοῦ Σοφοκλέους ἐβρῖνε κωμῶδία νεοελληνική ! Στὸ τέλος, οἱ υεσται ἀρῶσαν τὰ μαξιλάρια καὶ τὰ ἐβρίξαν βροχῶν στὰ κεφάλια τῶν ἐμμιτῶν!...

‘Ὡς τὴν ἐποχὴ ἐβρίνη τὰ μαξιλάρια δευθῶνταν μόνον κατὸ τῶν κωκῶν ἠθοποιῶν, δὲν ἀρχισεν ὅμως νὰ φθῆ καὶ ἡ σειρά τῶν κωκῶν συγγραφεῶν. Καὶ πρῶτος, τὸ ἔδοκιμασε ἐνάς ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ποῦ εἶχε τὴν τυλιμητὴν ἰδέαν νὰ συγγραψῇ μιὰ παρασῶδην ἔργον με τὸν ποιμπῶδην τίτλον «‘Η λ υ σ ι ς τ ο ῦ ‘Α ν α τ ο λ ι κ ο ῦ ἑ τ η τ ῆ μ α τ ο ς». ‘Ο τίτλος ἦτανε βριζὴ καὶ μάλιστα γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη τῶν ἐθνικῶν ὀνειρῶν. Θουίσε λιγὴ Κ η η η, λιγὴ Μακεδονία, τίς πρ ο σ ι α τ ῖ κ ε Δυναμεις, τὴν ‘Αγγλικὴν πολιτικὴν, μιὰ ἐπιστρατευσι κλπ. Γι’ ὅλα αὐτὰ ὁ κοπιος ἀνοικονομος ἐβρίσε τὸ πρῶτον βραδεία τὸ θέατρον «‘Αλύμμις». ‘Αλλ’ ἐνῶ τὸ κοινὸν ἐπεδίρνε νὰ ἴδῃ παιμπῶδην δράμα, βρεθῆναι μπρῶστα σὲ μιὰ οὐκλή... κωμῶδία. ‘Ανατολικὸν ζήτημα ἦταν ἄλλοτελεσμένα ὁ δρόμος ἐνός... ‘Ανατολικὴ καὶ ἡ πεμπῆτικῆς του, καρυκευμένους με σιλιτια ἀστειῶν τεταρτήν ποιητικῆς. το κοινὸν θυμῶσε καὶ ἀέχως νὰ φωνάζῃ. «Ὁ συγγραφεὺς ! ‘Ο συγγραφεὺς !» ‘Ο συγγραφεὺς ἀπατητῆς καὶ βρήκε τὴν σκηνή. Οἱ θιαταῖ τὸν ἐθυμῶν τότε κατὰ ἀπὸ σπρὸ μαξιλαριῶν !.

Στὰ νεώτερα χρονία δὲν ἀπεφυγαν τὸ μαξιλάριον καὶ συγγραφεῖς αξίας, ὅπως





ΜΙΚΡΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ο ΕΡΟΣ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

Ο Βολταίρος, καθώς; τουλάχιστον αναφέρουν οι βιογράφοι του, ήταν πολύ επιπόλαιος κατά αισθήματά του. Ο μεγαλύτερος έρως τον υπηρέσ...

Όταν πήγα να το έγραψα την λύπη μου για τον θάνατο της φίλης του Μαρκζοίσις ντε Σατελέ τον βρήκα απαρηγόρητο. Έγραφα τη μοναδική μου φιλημμή είπε. Βρίσκομαι σε απόγωση...

ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΗ

Οι Γερμανοί συνηθίζουν να λένε τους θυρωρούς Έλβετους (Suisse) επειδή οι Έλβετοι έχουν, καθώς φαίνεται, μεγάλη ειδικότητα στο έπάγγελμα αυτό. Η Έλβετία το θεώρησε βεββαία περιτό...

Η χώρα όμως στην οποία κάνουν κατάχρηση ειρωνικών επωνύμων για τους άλλους είναι η Γαλλία. Παραδείγματα χάριν: τους αθλητικούς και τους βαρβαρούς τους αποκαλούν Τ ο ύ ρ η ο υ ς ! Τους καλαράδες Ι σ π α ν ο ύ ς—επειδή οι Ισπανοί...

Ο άειμνηστος Κ. Χρηστομάνος, ο ίδρυτης της «Νέας Σκηνης» από την οποία έβγηναν οι καλύτεροι από τους σημερινούς ήθοποιούς. Ο Χρηστομάνος, αφού ανέβασε στη σκηνή μερικά από τα άριστοτερα...

Ημέρες μεγάλης δόξας, αποθέσεων, θριάμβων, εγνώρισε και η κ. Εύαγγελία Παρασκευοπούλου. Έπειτα από μία λαμπρή παράσταση της «Μ η δ ε λ α ς» που το Αθηναϊκό κοινό άλλαξε...

Όταν τελείωσε ο Ιεροκλής ο κ. Λετοριέρ άντελήθη ότι ο άγνωστος τον είχε... γύφτι, ότι τον είχαν κοροϊδέσει χονδροειδέστατα, τον είχαν άπατήσει οικτωώς. Τό πορτοφολι του, τό ρολόι του και όλα του τά διαμαντικά είχαν κόμμι φτερά!...



ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΛΩΠΟΔΥΤΩΝ

Ο φιλάργυρος κκι τά κρκαί τού. Η λεηλασία ! Γά έκλεψε τό... μουλαρι του !... Ο κ. Ντέ Λετοριέρ κκι τό... πορτραίτο του... Είς σκασιν προσοχή; Ρεμουδά !.. Κάρολος ο 12ος και ο γρεναδιότερος. Όταν άρπάξει κανείς ένα Θρόνο... Ψάξε...

Την εποχή τοϋ βασιλέως Λουδοβίκου 14ου, κάποιος φιλάργυρος είχεν έναν υπηρέτη, τόν όποτον άφηνε σχεδόν νησιτικό. Έπειδή δέ έφοβόταν μήπως ο ύπηρέτης του τοϋ κλέψει καμμία μυστίλια κρκαί...

Ο δυστυχής και πειναλέος ύπηρέτης θέλοντας μία μέρα να τιμωρήσει τόν αφεντικό του, έσκαρφόθηκε τό έξής: Πήγε στόν σταύλο, ξεπετάλωσε τό μουλάρι τοϋ φιλαργύρου, έδωσε τά πέταλα κάτω από τά παπούτσια του... αϊ βέβαιος πλέον ότι έτσι δέ θά μπορούσε...

Ο Κολομπέι, στό περίφημο έργο του : «Τό πνεύμα τών λωποδυτών», αναφέρει τό έξής χαριτωμένο ανέκδοτο :

«Ο μαρκήσιος ντε Λετοριέρ είχε πάει μία μέρα σέ μία έκκλησία για νακούρη κάποιον διάσημο Ιεροκλήνα. Έφαγε όμως, μέσ στόν συνωτισμό, έννοιωσε πως κάποιος τόν ψαχούλευε. Έγύρισε...

Ο μαρκήσιος παρετήρησε πράγματι στό μέρος που τοϋ υπέδειξε ο συνωμιλητής του, έναν άνθρωπο, ο όποιος κρατούσε ένα μολύβι στό χέρι και ζωγράφιζε. Κατόπιν αίτου στόθηκε πρόθυμος όπως τοϋ υπέδειξε ο νέος, χωρίς να κινείται καθόλου, σκεπτόμενος...

Ο μέγας κατακτητής Κάρολος ο 12ος της Σουηδίας, ο όποιος είχε άρπάσει τόν θρόνο από τόν Αύγουστο, έλαμνε μία μέρα ένα περιπάτο μέ τό άλογο του στό περίχωρα της Λειψίας όταν συνήντησε...

Ο Βασιλεύς έκάλεσεν άμέσως, όταν γύρισε στ' άνάκτορα, τόν γρεναδιέρο και τόν ρώτησε : Είνε αλήθεια, ότι έκλεψες αυτόν τόν άνθρωπο ; Μεγαλειότατε, άπήνησεν ο γρεναδιέρος, δέν έκανα στόν χωριάτη αυτόν τόσο κακό, όσο εσείς έκάνατε στόν βασιλέα του. Τού έπιρρατε κοίτζι Βασιλείο, ένώ έγώ δέν πήρα από τόν χωριάτη αυτόν παρά ένα πουλερικό !...

Ο βασιλεύς έδωσε τότε δέκα δουκάτα στόν χωριάτη ως άποζημίωση, κι' έσυχώρησε τόν κλέφτη γρεναδιέρο για την πνευματώδη άπάντησή του. Κατόπιν όμως γύρισε και τούλε : Έχε ύπ' όψιν σου, αγαπητέ μου, ότι ναι μέν έπληρα ένα όλόκληρο βασιλείο από τόν βασιλέα Αύγουστο, δέν έκράτησα όμως τίποτε για τόν έαυτόν μου !...

Ο Παλαιός θεατής